

„EDINOST“

Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 4. uri popoldne.

Naročnina znaša:

za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (1 avc.); izven Trsta pa po 8 stotink (2 avc.).

Telefon št. 870.

Edinost

Glasilno političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Koerberjeve osnovne poteze.

III.

Ako so že Nemci jako zgladili pot do ločenega nemškega ozemlja, in ako se vidi, da oni ne odnehajo, dokler ne dosežejo svojega končnega cilja, kolikor si ga še postavljajo v mejah Avstro-Ogorske; in ako viši činitelji ne kažejo več toliko moči in poguma, da bi se odločno uprli nemškim naporom; in ako, naposled, nimajo z vladnih strani toliko polnočaja, da bi vzlic hegemonističkim poželjivostim dali narodom kar jim gre po zgodovini in ustavi: potem treba paš gledati, da smo še v Avstriji, na ustavnem in pravnem stališču, in da skrbimo, da se Nemci uženejo z njih lastnih stališč.

Kar velja za Nemce na Češkem, in kar so oni že dosegli v tem kraljestvu, in kar hočejo dati sedaj tudi Koerberjeve osnovne poteze, mora veljati tudi za druge dežele s pomešanim prebivalstvom!

To posledico so opustile vlade in so jo opustili Čehi, najprej »stari«, sedaj pa »mladi«. Čehi tolažijo ostale zanemarjene slovanske narode s tem, da pomorejo poslednjim, ko dosežejo za se, kar potrebujejo. Vladi pa se opirajo na svojo moč, češ: sko pomirijo Nemce in Čeha na Češkem, dosežejo sporazumljenje tudi v drugih deželah z mešanim prebivalstvom. Kje imajo Čehi in vlade poročilo za to, da se Nemci ali njih zavestniki po drugih pokrajinah z mešanim prebivalstvom udajo potem? Čehi se opirajo vsaj na svoje število, kulturno in ekonomsko moč. Na kaj naj se opirajo Slovenci in Malorasi ali istrski Hrvatje?! Saj so še češki govorniki v debati o Koerberjevih potezah povdarjali, da pomirjenje med Čehi in Nemci je vprašanje moči!! In Vsenemec dr. Bareuther je v isti debati zaključil svoj govor z besedami: »V nasprotju z ministerskim predsednikom moramo reči: sprave ni, tu gre za vprašanje moči, s tem vprašanjem je postopati kakor z vprašanjem sile!

Ko so Nemci hoteli po sili vreči Badenija, so se na vladni strani zbalogovinjena po dunajskem Ringu; kako naj torej zaupajo vladi dalje same sebi, opiraje se na svojo moč?!

Kar pa velja za Čeha vsaj kolikor toliko, nima materijalne podlage pri šibkejših Slovanih! In še Čehi se boré in boré, a posledica je bila vselej ta, da so svoje vpehe dosežali na škodo celote češkega

kraljestva. Ako se Čehom n. pr. podelja zavod za pospeševanje umetnosti, morajo dobrote iste institucije uživati tudi češki Nemci. Ako zahtevajo Čehi drugo vseučilišče v Moravi, zahtevajo je tudi Nemci! In to celó v istem glavnem mestu dežele, kjer naj bi bila tudi češka univerza, od koder pa to poslednjo podé v druga mesta!

Torej niti mnogostranska moč češkega naroda ne zadošča, da bi dosegli kaj, ne da bi ob enem tudi Nemci dobili za to jednako veljavnih, če ne še večih koncesij!

V tem ravno je razvidna huda, načelna napaka Čehov in vlad, da so se oboji omejili na sporazumljenje v čeških, in še to samo v dveh čeških deželah!

Interes države in interes tostranskih šibkejših slovanskih narodov torej zahteva, da se Čehi zložijo z ostalimi Slovani za skupno taktiko. A ne le to! Stremljenja Nemcev na Češkem in sedanje Koerberjeve osnovne poteze celó silijo na to, da se vlade s Slovani vred sporazumejo tudi za skupen program, tak program, ki je vključen v ustavi sami, kateremu torej ne more nikaka (torej tudi ne nemška pravičnost) očitati ničesar.

Ta program — in naj se vidi Čehom in izlasti tudi Poljakom še toliko paradoksen ali neizvedljiv — ne more biti drugačen več, nego je obsežen v programu Nemcev v kraljestvu Češkem.

To, kar zahtevajo in so po velikem delu že dosegli Nemci v kraljestvu Češkem, to mora postati skupno načelo, skupni program za vse dežele in narode, kolikor potrebujejo narodnostnega in jezikovnega izravnjanja in poravnjanja. Zakaj? Prvič: ker Čehi sami z vladami vred ne morejo več iz zagate, v katero so globoko zagazili v raznih stadijih političnih borb zlasti od Taafelja dalje! Drugič: ker Čehi sami z vladami vred ne morejo Nemcev ugnati v meje, katere so jedino možne za obstanek države in njenih posebnih šibkejših narodov! Toliko manje bi ostali šibki narodi z vladami vred mogli ugnati Nemce po drugih deželah z mešanim prebivalstvom. Tretjič: ker niti v interesu države, niti v interesu slovanskih narodov ne more dalje trajati ne položnje v Galiciji, in Bukovini in ne v jugoslovanskih deželah. Poleg Nemcev in Italijanov treba Poljake ugnati na postavi skupnega, ustavno utemeljenega, to je tistega programa, katerega hočejo Nemci izvršiti samo za češko kraljestvo!

Nemci, izlasti Vsenemci hočejo izrecno ohraniti prvenstvo (»Vorherrschafft«) v Avstriji; tega jim država ne more prepustiti,

ni pravilen, a menili so, da čast mora polku ostati ter se dir ni nič pomanjšal. Najbolji konji so vzdržavali, mejtem ko so slabiji zaostajali in opizovalu se je čudna zdela ta slika. V malih gručah, raztrešenih, vsaka posebej, dospeli so dragonci k cilju ter so našli — nikogar. Nekateri so omahnili v sedlu brisaje si zopet pot a čela ter izkašljevali si prah iz suhih, zadržanih grl; bili so tako izdelani, da nekoliko časa niti preklinjati niso mogli.

Pred njimi se je razprostirala zopet nova ravan, kateri ni bilo opaziti konca; da si so si nekateri napenjali oči, vendar niso mogli opaziti žive stvari na tej ravnini, ako niso vzeli v poštev par roparskih jastrebov, ki so krožili v zraku nad mrhovinami konj.

Zazvenelo je iz trobente znamenje »na red« in vrste so se vzravnale nekoliko. V teku do semkaj je kakih dvajset dragoncev ostalo za polkom, katerim so konji popadali in so si nekateri tudi nekoliko kosti polomili. To je bila vsa izguba. Vsa njih prizadevanja in

ker bi si s tem sama izpodkopala tla. Nemci se sklicujejo na vprašanje moči. Nesprava pravičnosti, temveč »sprava« sile naj napravi konec sedanjim nacionalnim borbam. Tako naglašajo celó v državnem zboru. Žalostno je, ali je tako, in potem treba ravnati. Torej notranja sila proti drugi notranji sili. Doslej so bili Čehi nemodri, da so postavljali svojo silo proti nemški sili. Nemci vseh dežel so se postavljali proti osamljenim Čehom, osamljenim zato, ker so Čehi namreč hoteli sami dreti naprej, brez dejanske pomoči drugih slovanskih narodov. Vladi so (hoté ali nehoté) gnale po isti poti. Sad te separatistične, tudi s strani vlad nemore politike pa so bile najprej Dunajske punktaoije, potem Badenijeve jezikovne, potem Gautscheve, s češkega stališča poslabšane naredbe, in naposled Koerberjevi programi, načrti in sedaj njegove osnovne poteze.

Vsi ti programi z raznovrstnimi zasnovami in osnovami imajo svojo politično slabost v omejevanju na par čeških dežel in že vsled tega tudi programatično slabost v nacionalnem pogledu.

Koerberjeve osnove so zagazile najgloblje proti ustavi, proti državnim interesom in proti interesom češkega naroda. Iz zagate, v kateri tiče sedaj Mladočehi z vlado vred, ni druge dejarske in uspešne rešitve, nego v izpremembi taktike in izpremembi stvarnega programa za rešenje narodne in jezikovne enakopravnosti. Ta program mora obsezati skupnosti za vse narode, in izvršiti ga je možno le potom državnega zbora. In to ravno zato, ker isti je in mora biti skupen! Izprememba taktike pa bodi v tem, da se Čehi z vsemi slovanskimi skupinami, katere hočejo, da se izvrši narodnostni pa jezikovni člen osnovnih zakonov, da se Čehi, pravimo, združijo za skupno postopanje, ne pa oddeljeno, kakor doslej. Tem taktično in programatično združenim Slovonom bi moral pomagati tudi sam vladni zistem, ker je to sedaj najočitnejše tudi v skupnem interesu te polovice in potem vsega cesarstva. Nevarnost, ki bi nastala v osamljenem razkrojenju češkega kraljestva, grozi ne le Čehom in tostranski polovici cesarstva, temveč vsej monarhiji, kakor so to doslej (oziroma do Gautscha) pripoznavali toliko državniki kolikor strategji naše armade.

Sila proti sili! Tako hočejo Nemci! Pamet in modrost državnikov pa slovanskih politikov naj vsprejmeta ta očitno napovedani boj! Potem pa se nikdar več ne prijavijo nikake osnovne poteze samo za Češko pa Moravsko. Fran Podgornik.

napenjanja so bila torej zastoj; polastila se jih je nekaka glupost in sramovali so se samih sebe. Neki poročnik je omenil, da Buri nimajo konjice ter je opazil nadalje, naj bi se poslale za njimi četnice, da bi pregledale sestavo sovražnika.

Še predno je oni izgovoril te besede, so se vsih oči obrnile vanj, kakor da ga hočejo prebosti. To je bilo razžaljenje za nje, za polk, ako se svetuje kaj ta ega. Ako Buri res nimajo konjice, kako naj ne bi torej dohajali par Burov — pešev s takim dirom! In polkovnik je velel govorniku, naj drži usta in naj ne govori kar tako tja v zrak!

Dosegli niso s svojim dirom in navalom ničesar; sovražnika, katerega so menili videti, ni bilo nikjer; tudi sedaj ga ni videl nihče.

Mejtem je dospela preko reke na to stran ostala četa, katero je vodil glavni poveljnik in neki adjutant je prijahal k dragoncem ter jim čestital v imenu glavnega poveljnika na srečno izvedenem naskoku.

Iz razprave o izjavi dr. a Koerberja.

II.

Govor posl. J. Biankinija v seji zbornice poslancev dne 7. novembra 1902.

(Dalje.)

Dalmatinski deželni zbor, deželni odbor, občine po vsej Dalmaciji, vsi avtonomni zavodi, izvzemši one mesta zaderskega, rabijo hrvatski uradni jezik.

Zato zahtevajo že 20 let sem občine Dalmacije, dalmatinski deželni zbor in ves narod, izvzemši le jako malo renegatov, naj se hrvatski jezik uvede tudi v javne vladne urade (Poslanec Skala: Ali to bi bilo prepravično, kaj tacega ne more avstrijska vlada!) — ne, seveda — temu bolj, ker ne obstoji noben zakon, ki bi v Dalmaciji predpisoval italijanski uradni jezik; tembolj, ker je italijanski jezik v Dalmaciji preostanek beneškega gospodstva, preostanek starih krivic, hud abusius. (Mej klici).

Le za više deželno sodišče Dalmacije obstoji neka naredba cesarske dvorne kancelije od začetka prejšnjega stoletja, ki je predpisala italijanski jezik. Za vse druge urade Dalmacije ne obstoji torej tudi nikaka naredba, niti list papirja, kakor je ekscelencija g. ministerski predsednik imenoval naredbe, po kateri bi bil italijanski uradni jezik v Dalmaciji opravičen. (Prav res). Pač pa obstoji naravno in narodno pravo hrvatskega naroda, obstoji železna plošča člana XIX. državnih temeljnih zakonov (Pritrjevanje), po katerem bi moral le hrvatski jezik gospodovati v uradih Dalmacije.

Ukljub temu, gospoda moja, da dalmatinski deželni zbor že 20 let v vsakem zasedanju zahteva hrvatski uradni jezik, se brez zakonite podlage, brez kakoršnje-koli naredbe, ne le nadaljuje z italijanskim uradnim jezikom, ampak se marveč sedaj čisto rabi tudi nemški kakor uradni jezik (Čujte! Čujte!), da si ni tam nikakih Nemcev. (Poslanec Skala: To je še večja zmešanica.) Torej še večja krivica.

Posledica tem krivičnim in nenaravnim odnošajem v Dalmaciji je ta, da si hoče irredenta sedaj priboriti tudi Dalmacijo, tisto Dalmacijo, katero je bila po bitki pri Visu izbrisala iz svojega programa. Gospoda moja! Zastonj je, ako bi se hoteli varati, in čas je, da se oči obrnejo na Dalmacijo. Anormalni odnošaji, kakor sta jih protislovanska politika vlade in italijanska propaganda ustvarila in jih vzdržujeta na vzhodni obali morja Adrijanskega, dozorevajo tudi že v Dalmaciji sadove in jih ni smeti več trpeti s pa-

Javil je ob jednem polkovniku, da polk, ki je iz lastne volje armadi na čelu, tudi nadalje ostane spredaj. Pridodal je še zapoved, da naj vedno pridno vzdržuje zvezo, da bodo vedno v obližju sovražnikom.

Čeravno se napad ni posrečil, je vendar ugajalo dragoncem, da se vsaj njihova dobra volja pripoznava. Polk se je zopet pomikal naprej pred glavno četo; in čim se je preplazil preko nekkih nizkih gričev, da je bil glavni četni iz vida, ustavil se je, a to zato, ker konji niso hoteli več naprej. Nad trideset konj je postalo popolnoma nesposobnih, mejtem, ko je kakih sto konj bilo potrebno počitka več dni, da bi se nekoliko okrepčali, ker za sedaj niti nog niso mogli več predstavljati.

Častniki so obledeli, dragonci so poručili v obraz, polkovnik je melanholično gledal pred-se. Nič ni koristilo več zapovedovati dotičnikom; morali so ostati za polkom in polk sam, kolikor ga je bilo, je jahal naprej. (Pride še.)

Konec enega polka.

Po Jansovu poslovenil Leopold Modic ml.

Na ravnini, glede katere so dragonci kmalu opazili, da je mnogo širja, nego so si domnevali, je hkratu mogočen prah ogrnil ves polk v neprodoren oblak.

Dragonci so počeli kašljati in bljuvati, bojevitost se je počela topiti v pekoči solnčni vročini, ki jim je delala čelade težke kakor stote. Da si so že četrt ure leteli v vedno jednake diru, ni se daljava kar nič hotela zmanjšati med njimi in ono gručo sovražnika, vedno je bila ista videti jednako daleč.

Polk se je podil do sedaj v polnem redu, ali sedaj se je zmešal v kepo ter se zopet razvil iz kepe ter je bilo videti nered. Mesto da bi naskočili v redu, spremenilo se je dirjanje v navadno gonjo ali tekanje za stavo. Vsi so bili skoro oslepljeni od prahu, častniki so vedeli, da gre narobe, da naskok

sivnostjo. (Klic priprave). Ako se tam odnošajem skoro in energično ne stori konec, izkusimo in bomo občutili prej ali slej, kako drago nas stane tisto namišljeno prijateljstvo nezanesljivih italijanskih zaveznikov.

Zato mi Hrvatje in Slovenci iz Istre in Dalmacije ne smemo dalje molčati, kakor smo do sedaj, ter ravnodušno vladi poverjati zupanje, ako ne bomo izdajali svojega naroda, ki nas je poslal semkaj. Mi moramo staviti na stran vse obzire in moramo, naj stane kar hoče, govoriti jasno in postopati energično (Pohvala), kajti to, kar se dogaja v Italiji in v naših južnih pokrajinah, nam jasno kaže, da so pri nas vladni organi ali kratkovidni in nesposobni, ali pa se nas hoče žrtvovati italijanskim aspiracijam. (Poslanec Spinčić: Žrtve za zvezo z Italijo). To ni neverjetno!

Gospóla moja! V sled nove smeri v italijanski politiki nasproti orijentu in v sled sorodstva savojske hiše z dvorom črnogorskim je v zadnjem času irredentizem v Italiji našel pot iz nižih plastij naroda v vladne kroge in v sled tega moramo tudi mi Hrvatje v Dalmaciji opazovati najhujše pojave. Omeniti hočem le nekatere.

Društvo »Lega Nazionale«, ki ni nič drugega, nego podružnica društva »Dante Alighieri« v Italiji za razširjanje italijanstva preko mej kraljestva — (Poslanec Skala: Neka vrst nemškega sehulvereina). Da, nekaj takega, ali še nevarneje za nas — otvarja sedaj tudi v Dalmaciji eno italijansko ljudsko ljudsko šolo za drugo, v katerih se hrvaški otroci raznorodujejo tako, da se jim podarja knjig in obleke (Čujte!), siromašnim starišem otrok pa se izplačuje gotova svota na mesec (Čujte! Čujte!), ako so se isti obvezali, da bodo otroke pošiljali v šolo »Lega Nazionale«. (Poslanec Skala: In vlada gleda to mirno?) Da, pasivno!

Tem šolam v prilog se v Italiji prirejajo javne zabave in pred dvema mesecema je prišel, kakor sem že omenjal, bivši italijanski minister Villari kakor načelnik društva »Dante Alighieri« osebno tudi v Dalmaciji, da si ogleda te šole (Čujte! Čujte!), da je potem, kakor so javili italijanski listi, in sicer pred vsemi »Popolo Romano«, ki je organ vlade, poročal italijanski vladi, ter je dalje podžgal tudi domače renegate, od katerih — in to je značilno — najbesajji pripadajo c. k. uredništvu. (Čujte! Čujte!) Taki so naši obojaki! (Klic: In g. Koerber gleda mirno vse to!) — Je-li bil že kdaj v Dalmaciji? Ah, nikoli še! (Pride ša.)

Politični pregled.

V Trstu, 17. novembra 1902.

Pred odločitvijo. Izključen je vsaki dvom: v malo dneh se mora pokazati, na katero stran zadobi duška sedanje neznošno in nevzdržljivo kritično stanje. Že v svoji številki od sobote je praška »Politik« — in poročila čeških listov moramo jemati v prvi vrsti v poštev, ker od Čehov v prvi vrsti je odvisen način izhoda iz sedanje zagate — prinesla dolgo brzojavno situacijsko sliko z Dunaja, v kateri zagotavlja, da se z idejo koalicije bavijo v vplivnih parlamentarnih krogih. Dvojni sti glavni vprašanji: Pod katerimi pogoji bi Čehi vstopili v koalicijo z Nemci in Poljaki? Naj se li ta koalicija izvrši z gospodom Körberjem ali brez njega?

Zaupnik praškega lista hoče vedeti, da so stranke in vlada uvidele, da češko vprašanje se ne reši z nasiljem. Iz tenorja izvajanj v »Politiki« je soditi, da Čehi niso brezpogojno nasproti tej ideji.

V zadnjem svojem izdaju pa povdarja »Politik« zopet, da že v tem tednu bo situacija toliko pojasnjena, da bo možno sklepati z neko verjetnostjo, kako prihodnje oblike dobe stvari. To domnevanje je podkrepjeno še posebno po dveh nadaljnjih vesteh. Prva bi bila, da so člani načelstva mladoločkega kluba odpotovali v Prago, da se za zložno postopanje sporazumejo s predsedstvom izvrševalnega odbora stranke. Druga vest pa, da je dr. Körber pozval k sebi na posvetovanje vodjo Nemcev na Češkem, dr. a Eppingerja.

Situacija sili torej na razrešenje na to ali ono stran. Kar se tiče eventualne koalicije Čehov z Nemci in Poljaki, so posebno aktualni članki, ki jih priobčujemo ravno sedaj na uvodnem mestu. Opozorjamo torej čitatelje na iste še posebno. Povdarjamo pa vnovič svoje prepričanje, da koalicija utegne k

večemu tej ali oni vladni predlogi pripomoči do rešitve, ali rešitve krize ne prinese!! Prosimo! Če pride do koalicije brez predidšega sporazumljenja v glavnem spornem vprašanju, v jezikovnem, bo koalicija kakor kup pepela, pod katerim živo tli žerjavica. Naj le kdo malo podregne v ta kup, pa zaplapolo zopet in plamen osodi — koalicijo!

Če pa je možno priti do sporazumljenja in če pride pred koalicijo do takega sporazumljenja v glavnem spornem vprašanju, če je torej možno priti do predpogoja za normalne parlamentarne odnosaše, potem pa ne moremo umeti, čemu naj bi bil eksperiment, kakoršnjega more opravičiti le zadrega nenormalnih odnosašev?! Koalicija, ki bi bila količkej trajna, med dosedanjimi sovražniki ni možna, ako se ne odpravijo vzroki, radi katerih je nastalo sovražstvo. Če pa se spor kako reši, da nastanejo normalni odnosaše, potem pa more biti jedina logična posledica ta, da se stranke v parlamentu grupirajo po naravi, po skupnosti interesov, ciljev in idealov. Ali bi pa bilo to razvrščenje po naravi, ako bi Čehi stali koalirani z Nemci na škodo drugih Slovanov?! Ali ne bi se takovo nasilje na naravi maščevalo nad Čehi samimi?! Ali pa morda hočejo Čehi ustvariti kake garancije tudi za druge Slovane?! No, potem pa morajo že celo tja, kamor jim kaže g. Podgoraica: v vrste z Jugoslovani opozicijskimi Poljaki in Malorusi za rešenje vsega kompleksa narodnostnega vprašanja v državi! Naj le pride do koalicije! Čehi bodo kmalu občutili, da se v nevzdržljivi poziciji in narava sama, narodnostna sestava države, jih bo silila iz te pozicije. Ako bi pa se dogodil čudež, v katerega mi danes absolutno ne verujemo, da bi se Nemci izvršila evolucija v zmislu pravičnosti in narodne znošnjivosti, potem pa že celo ne bo čas za češko-poljsko-nemško koalicije, ampak pride čas za razvrščanje strank po političnih, mesto po narodnih nazorih, kakor je bilo do sedaj.

Veterinarski nemir. V soboto, ali prepozno, da bi jo mogli priobčiti v listu, smo dobili z Dunaja bezojavko, da slušatelj takomenovane živnozdravniške visoke šole štrajkajo. Pozneje pa smo prejeli nastopne podatke: Povoda za štrajk imajo dovolj, povod je dal rektor! Njihova šola je res izrednost, morda edina svoje vrste na vsem svetu. Kakor se je izrazil rektor, je gospodar te šole vojno ministerstvo, naučno pa nima besede, da-si so civilni slušatelji, od katerih se zahteva matura, podrejeni zadajemu. Noben hlapec ne more dvema gospodoma služiti oujednem. Brez dvoma tudi na isti visoki šoli, kjer naj se goji veda, ne moreta biti dva gospodarja, izmed katerih pa še eden nima zmišla za to vedo. Čudno je sploh, da je ta nepopolna šola, ki pa pravzaprav ni ustanovljena vis. šola, marveč le po odloku pritisnjena živnozdravniškemu institutu, obstajala že 4 leta tako mirno in brez vsake preosnove, kajti neverjetno je, da so se akademiki tako dolgo puščali potiskati v en in isti koš s »kuršmide«. Morali so biti ti ljudje res čez duše socijalni demokratje, da jim ob obstoječih državnih razmerah ni preselala ta naredba. Sicer se pa dobro pozna razložek mej preje in sedaj. Odkar se vojaški institut tudi nazivlja visoka šola, je vsako leto le kakih 50 slušateljev vpisanih; popreje pa jih je bilo po več stotin. Pomanjkanje na živnozdravniških je že danes občutno v Avstriji. Ako se pa ne odpomore temu v kratkem, nastane polom! Značilno je, da je ves profesorski kolegij na strani djaštva! Ker pa je v svoji celoti v službi vojnega ministerstva, nima potrebne svobode! Ako se časopisje pa državni zbor ne zavzameta za stvar, ni upanja, da bi se jej odpomaglo, ker vojno ministerstvo niti slisati noče, da bi izgubilo preljuje »kuršmide«, da-si dobro ve, da druge države izhajajo brez istih veliko ceneje in boljše. Štrajk veterinarcev je umljiv! Za šolo ne daje država ničesar preje nego z grda. Naravnost smešno pa je, da se akademikom, ki imajo po statutih dovoljeno zborovati tudi o stanovskih razmerah, zabranjuje govoriti o istih, češ, da se deluje proti obstoječim običajem, kar ne bi bilo po volji vojnemu ministru! Akademiki so se naravno čutili razžaljene od rektorja in prikrajšane na pravičah, katere so si pa sklenili pridobiti do zadnje. Suum cuique! — zahtevajo. Izvrševalni odbor dunajskih veterinarjev je stopil v zvezo z odborom onih v Lvovu in onih v Pešti ter jih je pozval, da p. stopajo solidarno

v boju za najlepše ideale visokošoleev: akademsko čast in pravico!

Atentat na kralja Leopolda. Ko se je v soboto zjutraj belgijski kralj Leopold vozil iz cerkve Sv. Gandule, v Bruselju, kjer je bila maša-zadušnica za obe zadnji belgijski kraljici, je neki človek trikrat ustrelil iz revolverja na vozove, v katerih so se vozili kralj in spremstvo. K sreči pa ni nikogar zadel. Orožniki, ki so napadalec takoj prijeli, so morali braniti istega pred razdraženo množico, katera ga je hotela ubiti. Napadalec je Italljan (Seveda! Op. st.) in se imenuje Rubino! Isti da se je rodil leta 1859 blizu Neapelja. Revolverja niso našli pri njem. Kralj je sedel v prvem vozu, a Rubino, o katerem se trdi, da je anarhist, je zadel v tretji voz, v katerem je sedel najvišji dvorni maršal grof d' Outremont. Voz, v katetem so Rubina odvedli na policijo, bil je ves preboden z noži. Množica, ki je tekla za vozem je upila: »Smrt napadalcu! Živio kralj!« Zstrjuje se, da je Rubino prišel iz Londona v Bruselj nalašč za to, da bi ubil kralja Leopolda. Na zaslišanju je izjavil, da je bil tudi v cerkvi, a tam da ni hotel streljati na kralja, ker se je bal, da bi zadel druge osebe.

Kralja da ni ta dogodek prav nič vznemiril ter se je po zajutruku v avtomobilu odpeljal na luksemburški kolodvor, odkjer je odpotoval v Groenendael.

Na zaslišanju da je Rubino dalje izjavil, da je prišel iz Londona (kjer je zastoj iskal dela) v Bruselj, a tudi tukaj da ni mogel najti dela in da je v sled tega sklenil ubiti kralja.

Ravno ko je hotel ustreliti na prvi voz, v katerem je sedel kralj, so se konji spustili v dir in je zadel v tretji voz. Rubino je nadalje izjavil, da je anarhist in da svojega čina ne obžaluje. V žepih so mu našli razglednice, na katerih so bile slike kralja in drugih členov kraljeve hiše. Na njegovem stanovanju so našli tudi več anarhističnih časopisov. Osebe, ki so bile blizu Rubina v hipu, ko je streljal proti vozovom, trdijo, da je bila žnjim tudi neka druga oseba, katera je pobrala revolver in se izgubila v množici. Rubino zatrjuje, da ni imel sokriveev. Pozneje se je konstatiralo, da se je Rubino rodil v italijanski pokrajini Bari, ne pa blizu Neapelja.

Italijanskim listom je seveda silno neljubo, da je ta napadalec zopet Italijan in pravijo, da je to sramota in da treba najnujnejše skrbeti za to, da se temu odpomore.

Da, da, tudi mi soglašamo s tem nasvetom.

Italijani bi pač bolje storili, da bi širili prosveto med svoje pokvarjene mase, nego da jo silijo tja, kjer nihče ne vprašuje po njej: v Afriko, Albanijo in med avstrijske Jugoslovane.

Ko se je Rubino vozil v zaprtem vozu v ječo, prepeval je anarhistične pesmi. Povprašan, je izjavil, da je denar, katerega je prejel od italijanskega poslanštva v Londonu za nadziranje tamošnjih laških anarhistov, delil se svojimi tovariši. Sledajič so ga anarhisti vendarle izključili iz svojega društva, ker mu niso več zaupali. Zato je sklenil izvršiti atentat, da si »opere roke« pred tovariši.

Gennaro Rubino je v 17. letu svoje starosti vstopil v italijansko vojsko. Pozneje je postal narednik, a so ga kmalu degradirali, ker se je izkazalo, da je anarhist in da oestro piše proti militarizmu v anarhistične časopise. Tudi pozneje je dopisoval v anarhistične liste. Postal je tudi denuncijant in denunciral višim oblastim sleparije, ki so se dogajale v polku in vojaški bolnišnici. V sled njegovih ovadb prišel je na dan velik škandal. A tudi Rubino je bil obsojen na 5 letno ječo radi insubordinacije in anarhizma. Odsedel pa je le tri leta in je bil potem radi boleznai na obeh odpuščen od vojakov.

Pozneje je bil tudi v civilu obsojen radi nekkih sleparij na 4-letno ječo. Slednjč je odprl majhuo prodajalnico, ki mu je precej dobro nosila. Ali tudi v tem ni imel obstanka ter se je popolnoma posvetil anarhizmu, katerega je tudi izdal, ko je kakor ovaduh istega anarhizma stopil v službo italijanskega poslanštva.

To vse smo posneli po italijanskih listih; zato tudi ni pravega soglasja med podatki. Te podatke treba tudi vsprejeti z rezervo, kajti utegnejo imeti tendenco v tem, da slikajo napadalec kolikor možno črno kakor nevednega sina svojega naroda, radi katerega torej ni smeti dolžiti naroda samega.

Tržaške vesti.

† **Kanonik Černe.** Danes ob 10. uri predpoludne se je vršil pogreb kanonika stolne cerkve sv. Justa, veleč. gospoda Frana Černe ta. Spreveda se je udeležil ves kapitelj stolne cerkve in mnogo duhovnikov iz mesta, iz okolice in tudi iz drugih krajev škofije. Lepo so bile zastopane cerkvene bratovščine, tudi italijanske; odlikovale sti se pa po svoji obilni udeležbi slovenska bratovščina sv. Cirila in Metodija in slovenska Marijina družba.

Točno ob 10. uri so vzdignili mrtvo truplo blagega pokojnika. — Sprevod je vodil prošt Petronio. — Dolga je bila vrsta spremljevalcev, precej za krsto so bili sorodniki pokojnika. — Pri sv. Justu je bila tiha sv. maša, po maši je odpel pogrebne molitve kanonik Flego, ki je spremljal potem zadnje ostanke pokojnikove na pokopališče k sv. Ani, kjer se zakoplje na posebnem prostoru, odmenjenem za svečeniške, na strani blagopokojnih škofov: Dobrile in Šterka.

Pokojni kanonik Černe se je rodil 30. januarja 1822. l. v Tomaju. — Bil je svoječasno župnik v Rojanu, potem na Opčinah in sledajič pri Sv. Jakobu, l. 1884. pa je postal stolni kanonik in je bil parkrat kapitularni vikar.

Kakor smo povdarjali že zadajič, bil je pok. Černe značajan mož, ki ni skrival pred nikomur, da je sin slovenskega naroda. Zato pa je bil ob sedanjih razmerah na škofiji med kanoniki tega kapitlja kakor nekak anakronizem, osamljen preostanek iz nekdanjih — pametnejih in pravičnejih časov. Z njegovo smrtjo se še povspesti tisti proces, ki se vrši v viših plasteh cerkvene hierarhije v naših krajih in ki slovenske dijecezane mora navdajati z veliko bojznijo za bodočnost. Sploh je menda ni nade, da bi Černe dobil sebi vrednega naslednika.

Ostudno je vedenje naših nasprotajkov. Isti »Piccolo«, ki se je zgražal nad nasprotniki francoskega pisatelja Zole, češ, da niti pred veličastvom smrti nimajo spoštovanja, kar da je znak poživinjenja čustev — isti »Piccolo« je metal večeraj kamenje na oder, na katerem je ležalo truplo pok. kanonika Černeta...

Na zasramovanja »Piccolo«-va odgovorimo nekoliko jutri.

Vedno enaki. Iz delavskih krogov nam pišejo: Zadaja »L'Istria«, organ istrskega deželnega odbora, uziroma istrskih irredentistov, prinaša na uvodnem mestu cele skladnice blatenja, naperjenega proti našim državnim poslancem, proti naši narodnosti in proti nam Jugoslovanom sploh.

Ta umazana irredentarska duša nam predbaciva vse polno umazanih napadov na laško posest in na laško — civilizacijo! Tu je zopet umesten oni izrek v — »reci mu, da ti ne poreče!« Oni, ki nas slikajo ob vsaki mogoči priliki za rusofile »najnevarnejše vrste«; oni, ki dan na dan sramote vse kar je slovenskega; oni, ki ustajajo kakor en mož proti vsaki naši narodni zahtevi; oni, ki nam ne privoščajjo v Trstu niti ene slovenske šole; oni, ki se ne sramujejo kratiti 20.000 istrskim slovanskim otrokom — slovenske šole; oni, ki na sleparske načine vsiljujejo Hrvatom in Slovincem laške šole; oni, ki nam, ob vsakem ljudskem štetju na zvite in sleparske načine krađejo po najmanje 100.000 naših duš, ter jih pretvarjajo v pristae Lahe, z namenom, da dokazujejo Italiji, da je to jabolko zrelo za — Italijo; oni, ki odganjajo našega delavca le zato, ker ni prišel iz Italije; oni, ki preganjajo našega kmeta z namenom, da zasede njegovo mesto kak kalabraz — oni so tako drzni, da napadajo nas in sramote naše zastopnike in nas, ter nam predbacivajo — nesramnost!!

Ne »invidia«, ne »odio« in ne nizke »passioni«, kakor nam jih predbacivajo, niso vzrok naši krnji proti vam irredentistom, da se mi zgražamo pred vami in vašo prestaro »civilizacijo«, na tem sti krivi vi sami, in pa vaša deviza »osar tutto«, kakor tudi vaša prevelika požrešnost — do vsega, kar je bilo naše in kar je naše po vsakem pravu. Dalje je vaša »civilizacija« vse dluzgo prej, nego narodom v blagoslov, o čemer vam pričajo bodala v rokah raznih — Luchenijev.

Le sleparite javnost, le pretvarjajte se v nežne ovčice, ali mi vas pretvorbno poznamo, da ste nenasični volkovi! Zato hočemo rabiti proti vam vsa možna, dovoljena sredstva, da se ubranimo vaših dobrot! Ukradli ste v Trstu na tisoče slovenskih duš, kar se vam je svoječasno dokazalo; po Istri ste nam v

čisto ali pretežno hrvatskih krajev našli same Lahe — ali vse to običaj v železnicah vam prej ali slej in tedaj bo in mora biti konec vašemu za mirno medsebojno življenje kakor strup nevarnemu gospodarstvu.

Da ne dosežete onega, po čemer vzdihujete in za kar delate noč in dan na vseh konceh in krajih, bomo skrbeli mi vsi, in še posebej mi narodni delavci s tem, da prepričimo prebivanje naših sinov in hčera v vaš nenasitni tabor.

Mi vam privoščamo, da se ohranite, kar vas je pravih Lahov, ali nočemo, da bi nam še na dalje zavajali našo kri, našo mladino in da bi si z našimi močmi sokolili svojo armado!

Mi hočemo za se svoje, slovanske moči! Zato bomo skrbeli, da se naši otroci nauče prvo svoj slovenski jezik, da jim vsepimo že v svoji mladosti v srce ljubezen do svojega naroda — vaših moči in pomoči pa mi ne potrebujemo!

Umazanci pa ste — zapomni si »Istria« — vi in le vi, ne pa mi in naši zastopniki!!

Za osnovo slovenske oziroma hrvatske porote na dež. sodišču v Trstu je nadalje uročila prošnja na ministerstvo za pravosodje občina Dutovlje.

Shod težakov. Včeraj popoldne so imeli težaki shod v prostorih socialističnih društev v ulici Buschetto. G. Bertuzzi je poročal o vseh, ki jih je dosegla svoječasno trgovcem predložena spomenica težakov ter je naznanil zborovalcem, kaj so trgovci pripravljene dovoliti.

Zborovalci so sklenili na to z veliko večino glasov, da na ponudbe trgovcev odgovorijo, da iste vsprejemajo ter da stavijo še nekatere druge zahteve.

Rok za odgovor so določili do prihodnjega petka.

Med zahtevami težakov je deveturni delavnik med tdnom, ob nedeljah in praznikih po 8 urni. Za težake, ki so na delu pri uvažanju žit, zahteva se 4.40 kron daine (sedaj imajo 4 krone), ob nedeljah in praznikih 5 kron za ves dan in 4 krone za pol dneva. Izredne ure po 80 stot. Za težake v lesni trgovini zahteva se 4 krone daine; ob nedeljah in praznikih pa 4 krone 80 stot.

Nadejati se je torej, da ne pride do štrajka. To bi morali pozdraviti le z zadovoljenjem, kajti štrajk bi zahteval žrtev od delavcev, a trpel bi občutno tudi ves javni promet, izlasti pa dotični trgovci. Posebno bi bilo želeto, da bi prišli do take urebe, ki bi vsaj za gotovo razdobje zagotovila toli potrebno stalnost!

Zgubljenost. Zgubil se je zlat prstan z dvema kamnoma na poti od društvene krčme v Rojšanu po zdolnji cesti »Mramar« v mesto. Kdor je našel ta prstan, naj ga blagovoli prinese v naše uredništvo, kjer dobi primerno nagrado.

Dva plesna venčka. Pevsko društvo »Kolo« priredi prihodnjo pustno nedeljo in pustni tork plesna venčka v dvorani Mally, ulica Torrente št. 16.

Dražbe prometnih. V torek, dan 18. nov. ob 10. uri predpoldne so bodo valovale dražbe tuk. e. kr. okrajnega sodišča za vsilne stvari vršile sledeče dražbe prometnih: ulica delle Acque št. 14, blagajna; v Sv. Ivanu št. 4, liker.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplota ob 7. uri jutraj 9.1 ob 2. uri popoldne 15.—C.— Tlakomer ob 7. uri jutraj 766.0 — Druženje plina ob 8.1 predp. in ob 8.30 pop.; osaka ob 2.12 predpoldne in ob 2.6 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× **Gr. zna smrt železniškega sprevodnika.** Na železniški progi blizu sežanske postaje so v noči med soboto in nedeljo našli grozno razmesarjeno truplo železniškega sprevodnika Josipa Jeraja. Truplo ste bili otrezani obe nogi in ena roka, tudi po glavi in obrazu je bilo zpoznaviti več ran. Jeraj je odpotoval s tovornim vlakom št. 162 iz Ljubljane proti Trstu in je bil na zadnjem vozu tega vlaka. Bogue iz kakega uzroka moral je blizu Sežane pasti z voza in obležati nezavesten na tlu. Pol ure za tovornim vlakom pa sta prihajala v Trst dva stroja, katera sta šla preko Jerajevoga telesa. Na tržaškem kolodvoru so včeraj na dotičnih strojih tudi res zapazili krvave sledi. Truplo nesrečnega Jeraja so prenesli na sežansko pokopališče.

× **Za enakopravnost.** Prjeli smo: Gospod R. A., doma iz Skrilj na Goriškem, nam je pokazal laško hrvatsko tiskovino v obliki terjalnice za vojaško takso.

Izpolnjena pa je — laška stran in na isti strani tudi pritiskano ime občine Skrilje, med tem ko je hrvatska stran tiskovine — prazna. Do sedaj je dotičnik dobival večno slovensko-nemško tiskovino, ki je bila izpolnjena le na slovenski strani in v slovenskem jeziku — sedaj so pa gospóla državni uradniki postali kar naenkrat — enakopravni in zato terjajo Slovence z laškimi pozivom! Dotična tiskovina nosi na čelu št. 29. Radovedni smo, kedo je utisnil ime Skrilje na dotični list. Ali je storil to občinski urad, ali je to storila e. k. gospóla? Na vsaki način je tako postopanje od strani e. kr. državnih uradov vredno, da se je obsoja! Naj nam že enkrat nehajo s tako — enakopravnostjo!

× **Učitelj Marchi.** Današnji »Piccolo« prinaša dolgo pismo znanega učitelja Marchija, ki obširno pripoveduje, kako so ga po nedolžnem odgnali v ječo, ker je bil obdolžen — baje po krivem — žaljeva veličanstva. Simptomatično je pa vsakako to, da Marchi piše ravno v »Piccolo«! Nadalje je tudi vszno, kako »Piccolo« sodi o tem učitelju; imenuje ga namreč: »neki slovenski učitelj sovražen od hrvatskih agitatorjev radi njegovega propagiranja — sprave z Italijani...« Kaj si Italijani, in žnjimi seveda tudi »Piccolo«, mislijo pod »spravo z Italijani«, to je vsem nam le predobro znano.

Važen za presojanje Marchijevega narodnega miljenja pa je sledeči odstavek njegovega pisma, priobčenega v današnjem »Piccolo«:

»Cesar se je vozil po Istri dne 1. septembra t. m., namenjen na vojaške vaje pri Pulji. V programu vožnje ni bilo določeno, da vlak postane na lupoglavski postaji; temveč je bilo le določeno, da bo dvorni vlak skozi buzeško postajo počasneje vozil ter da nekoliko minut postane na postaji v Cerovljah. Vsakakor pa se je hotela cesarjeva vožnja zlorabiti za uprizoritev hrvatske politične demonstracije na lupoglavski postaji. Zbrali so bili tropo nezavednih kmetov; iz župnišča je izšlo precejšnje število hrvatskih trobojnic, katera so vohrale na postaji in so se usilile celo učenecem.

In takga človeka se je hotelo svoječasno kazati kakor slovenskega liberalnega narodnjaka; priobčevali so se njegovi dopisi in branili ga proti narodnim listom v Trstu in Istri, ki so se borili prot njegovim italijanskim politikim.

Nočemo sedaj preiskovati, da-li je bilo uvodoma omenjeno aretiranje učitelja Marchija opravičeno ali ne (po tridnevem zaporu je bil namreč zopet izpuščen na svobodo), nasproti današnjim jeremijadam »Piccola« o »neopravičenih« preganjanjih učitelja Marchija, pa naj omenimo le to, da so bili tudi italijanski člani koperskega mestnega sveta za to, da se Marchi predčasno penzijo nira! Iz narodnega nasprotstva gotovo niso storili tega.

× **Občinske volitve v Tinjanu** so razveljavljene. Tako je priobčil »Piccolo« in on more vedeti take stvari, saj ima jako dobrih prijateljev v Poreču. Rado ljube so opozorjeni! Na delo!

Vesti iz Kranjske.

* **Skrivnostni dogodek.** V »Slovenec« čitamo: K načelnici sirotišča v Kočevju je te dni prišla neka ženska in je zahtevala, naj jej izroči 17 letno hčerko nekega gostilničarja v Delnicah, češ, da je njen oče na smrt bolan in da jo hoče še enkrat videti. Načelnica pa jej ni izročila dekleta, marveč je dejala, da prej brzojavi v Delnice, ako so ti podatki resnični. Čim je neznanca ženska slišala to, je izginila. Na brzojavko je iz Delnic prišel odgovor, da je oče popolnoma zdrav. Neznanca ženska je gotovo hotela 17-letno dekletce dobiti v roke, da jo izroči nepoštenosti.

* **Pomanjkanje stanovanj v Ljubljani.** Vkljub temu, da se v Ljubljani toliko zida, primanjkuje vendar — kakor posnemamo iz »Slov. Naroda« — izlasti srednjih stanovanj. To se je pokazalo izlasti o sedanjem velilnem terminu. Kakih deset družin sploh ni moglo dobiti nikjer stanovanja in so se morale potakniti v razne kote za silo. Nekaj teh in pa 12 deložiranih so se

nastanile v bivših sodnih dvoranah in pisarnah v Križankah. Poleg tega pomanjkanja je tudi sicer draginja v Ljubljani. Jajce stane 5 nvč., sečenj drv 9 glđ.

* **Defraudacija v »Umetniškem društvu« v Ljubljani.** Pred deželnim sodiščem v Ljubljani se je vršila v soboto razprava proti bivšemu blagajniku »Umetniškega društva«, slikarju Ivanu Groharju. Tožena je bil radi poneverjenja. Po obditju tega, kar se je pri Groharju dobilo denarja in vstevši vrednost pri njem dobljenih slik, znaša poneverjena svota 960 kron. Kakor pričča je bil zaslišan g. dr. Zariak in prečitala se je v preiskavi dana izpoved priče g. Jakopiča. Toženi Grohar, katerega je branil gosp. dr. Nvák, je priznal in je bil obsojen na tri mesece s postom vsak mesec poostrene ječe.

* **Konj je štrajkal.** V petek popoldne je na Radekega cesti v Ljubljani Petričev konj štrajkal. Naenkrat je obstal na cesti in ni hotel več potegniti naprej s papirjem obtovorjenega voza. Hlapec Franc Mole ga je sicer nagovarjal, a njegove besede le niso konja pripravile do tega, da bi premaknil voz. Prišli so ljudje, da so porinili voz in konja naprej. Sedaj pa je konj z vozom ušel in dirjal z njim do vogala pri Bohoričevih ulicah, kjer je padel in še voz prevrnil.

Vesti iz Štajerske.

— **Atentat na slovensko ljudsko šolstvo.** Mi smo že zadnjič omenili slučaja v Ljutomeru, kako hočejo ta trg popolnoma »očistiti« od slovenskih šol. Ta ljutomerski slučaj je tipičen. Povsodi gledajo, da bi ljudsko šolstvo kolikor le možno decentralizirali, da bi se šole, skupne za cele župnije odpravile, in da se ustanovljajo občinske šole. Posebno pa gledajo, da se to zgodi, kjer je središče župnije pomembnejšo in kjer že imajo nemško šolo. Deželni šolski svet pa je vedno pripravljen, da te nemške šole razširja, dočim so one nove šole le eno ali dverazrednice. Posledica je ta, da stariši, ki žele svojega otroka pošiljati v večrazredno šolo, ga morajo pošiljati v nemško in izpostaviti germanizaciji.

V sličnem namenu hočejo zaletati smrtni udarec izbornu vspejajoči 4-razrednici, okolice Ljutomera. Ta je namreč na poti nemški šoli v Ljutomeru, ustanovljeni od sehulvereins, in prevzeti v deželno upravo. V ta namen, da bi gori omenjeno 4-razrednico ubili, so letos otvorili novo ljudsko šolo — šesto v tej župniji — v Staricesti v okolici Ljutomera. Ali vseh ni bil tisti, kakor so se ga nadejali, kajti obe okolišanski šoli, 4-razrednica in ta nova šola, vspevati dobro. A česar niso dosegli s šesto, hočejo doseči s sedmo šolo, za katero agitirajo sedaj in love stariše z najbolj umazanimi sredstvi. A kar je preznačilno za razmere na južnem Štajerskem in za namene sedanjega sistema, je to, kar smo povdarjali že zadnjič: da se namreč te grde agitacije udeležuje tudi voditelj e. kr. okrajnega glavarstva v Ljutomeru!

Povsem opravičeno pozivlje »Süsteirische Presse« rodoljube v Ljutomeru in po tamošnji okolici, naj store vse možno, da se nakane sovražnikov preprečijo. Posebno pa naj skrbje, da bo ljudstvo poučeno, za kaj gre tu, in da ne pade v post, nastavljeno mu od sovražnikov. In z istim pravom pozivlja isti list slovenske poslance, naj spregovore resno besedo z gospodom namestnikom radi nedopustnega, ker skrajno pristranskega vedenja od strani voditelja e. kr. politične oblasti v Ljutomeru.

— **Mati in sin požigalec.** V Št. Volbenku na Spodnjem Štajerskem so prijeli kočarico Terezijo Zima in njenega sina Antona. Dolže ju, da sta lani zažgala svojo lastno kočjo in tako neko zavarovalnico oškodovala za 350 K.

Brzojavna poročila.

Katoliški Schulverein.

DUNAJ 17. (B.) Katoliški Schulverein je imel danes svoje vsakoletno slavnostno zborovanje ob veliki udeležbi. Nuncij Tagliani je doposlal na zbor pismo, v katerem priobčuje, da papež goji vedno simpatije do tega društva in sledi razvoju istega. Papež podelja voditeljem društva in vsem členom svoj blagoslov. Društvo je zborovalo popolne in zvečer.

Cesarjevo stanje.

DUNAJ 16. (B.) Njeg. vel. cesar je tudi za lnja dva dni preživel v Schöabrunu ter se je čuval.

Iz Srbije.

BELGRAD 17. (B.) Posvetovanje med strankami traja dalje. Med vlado in večino skupščine se ni doslej sporazumljenje. Ni izključeno, da ministerstvo odstopi.

Priprave za štrajk v Belgiji.

BRUSELJ 17. (B.) Kongres premogarjev v Hornau je sklenil ukrepati vse priprave za splošni štrajk belgijskih premogarjev. V vseh premogovniških okrožjih so bila zborovanja ter pojavi za doseg 8 urnega delavnika in rente za starost.

II. izkaz darovalcev »Podpornemu

društvu za slovenske visokošolce na Dunaju« v dobi od meseca aprila do meseca oktobra 1902: (Zvršetek.)

Slavna posojilnica v Celju je darovala 100 K, goriška ljudska posojilnica v Gorici 100 K, sl. kmetška posojilnica okolice Ljubljanske 60 K, sl. posojilnica in sicer v Slovenski Bistrici 40 K, v Postojni 40 K, v Čermolju 30 K, v Brezicah 30 K v Šmarji pri Jelšah 30 K, v Framu 20 K, v Ormoži 20 K, v Ribnici 20 K, v Logatcu (po g. u. Puklu) 20 K, v Gornji Radgoni 20 K, † Alojzij Kremžar, mag. svetnik v p. 20 K, Jakob Pukl, posestnik v Maria Easersdorfu 20 K (za stroške) 15 K, skupaj 35 K, dr. Klemens Seshun, dvorni in sodni odvetnik na Dunaju (za upravne stroške) 17 K 73 st., Dr. Leopold Poljanec, e. kr. profesor v Mariboru 10 K, sl. okr. posojilnica v Ljutomeru 10 K, Anton Šlamberger, e. kr. notar v Kranju 10 K, dr. Nikolaj Tonkaj, odvetsnik v Gorici 10 K, vč. g. Fran Hrastelj župnik v Ribnici, sedaj nadžupnik in dekan v Konjicah 10 K, Žiga Sežun, e. kr. kontrolor blagajne drž. dolgov na Dunaju 10 K, sl. upravništvo »Slovenskega Naroda« pošlje darilo gospe Cecilije Budinak, nabrano v Kranjski gori 6 K 44 st., Ferd. Seidl, real. prof. v Gorici 6 K, g. dr. Fr. Rosina odvetnik v Mariboru, pošlje darilo gospoda dr. Feliksa Ferka 4 K in vč. g. da Franger-ja, župnika pri sv. Marjeti 2 K. Slednjič so darovali gg.: dr. Jos. Vošnjak, zdravnik in posestnik v Slov. Bistrici 5 K, dr. Jos. Tomišek, e. k. prof. v Kranju 4 K, dr. Franč. Kogoj, zdravnik v Kranjski gori 4 K. — Za toliko blagih darov izreka društveni odbor najiskrenejšo zahvalo z uljudno prošnjo, da blagovole slovenske domorodince in rodoljubi i nadalje pošiljati darove za to potrebno društvo I. društvenemu blagajniku, gosp. dr. u. Klem. Seshun-u, dvornemu in sodnemu odvetniku na Dunaju, I. Singerstrasse 7.

Loterijske številke, izražane dan 15. novembra:

Trst 73 4 80 2 79

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Svoji k svojim!
ZALOGA
pohištva
dobro poznane
tovarne mizarske zadruge v Gorici (Solkan)
vpisane zadruge z omejenim poročtvom
prej Anton Černigoj
Trst, Via di Piazza vecchia (Rosario)
št. 1. hiša Marenzi.
Največja tovarna pohištva primorske dežele.
Solidnost zajamčena, kajti les se osuši
v to nalašč pripravljenih prostorih s
temperaturo 60 stopinj. — Najbolj udobno, modern
sestav. Konkurenčne cene.
Album pohištva brezplačno.
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Aleksander Levi Minzi
Prva in največja tovarna pohištva
vseh vrst.
••• T R S T •••
TOVARNA: ZALOGA:
Via Tosa, vogal Piazza Rosario št. 2
Via Limitana, vogal (Solako poslopje)
in Via Riberge št. 21
Telefon št. 670.
Velik izbor tapetarij, srecal in slik. Izvršaje naročbe tudi po posebnih načrtih.
Cene brez konkurence.
ILUSTROVANI ČENIKI KASTONI IN FRANKO
Predmeti postavio se na par obrod
a li železnico franko.

Književnost in umetnost.

»Slovenka« je izšla s sledečo vsebino:
Samstvo — ženstvo — človeštvo. Essay. Dr. Jos. Tomiček. — Čast ik in prostak. Žiga Lajakov-Mozirski. — Imenitna 50 letnica. Bož. Tvorov. Kaluga. — Fantazije iz ljutomerskih gorc. Spevki V. S. Fedorov. Dunaj. — Magdalena. J. S. Maehar. Z dovoljenjem zveškovim prevel Ant. Dermota. Praga. — List pad Utva. Trst. — Boris Godunov. A. S. Puškin. Prevel Edvič. — Isino šlovekoljubna i napredna postava. Božidar Tvorov. Kaluga. — Po toji sreči... Utva. Trst. — Izvedena. F. J. Doljan. — Nove knjige.

Zaloga likerjev v sodčih in buteljkah.
Perhauc Jakob ulica delle Acque 12
Zaloga vsakovrstnih vin in butelik. Postrežba točna, cene zmerne.

Kavarne.
Anton Šorli priporoča svojo kavaro »Commercio« kjer je shajališče Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Gostilna
»Alla buona sorella«
Najznanjšim slavnemu občinstvu, da em na novo odprta gostilna »Alla buona sorella« v ulici Solitario 12., kjer t. č. vino belo vipavsko in črno istrsko prve vrste po najnižjih cenah. Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gorkimi in mozlji jedili. Priporočam se svojim rojakom za leten obisk
Lorenc Valentičič.

Spoštovana gospodo!

Ako želite piti pravo in čisto dalmatinsko vino, obrnite se v ulico Scussa št. 1. in sem gotov, da ako ga le enkrat pokušate, se bodete prepričali o istinitosti.

Priporočam se slavnemu občinstvu za mnogobrojne posete.
Cena 36 nč., za družine 32 nč. liter. Kdor vzame 25 litrov se c. na zniža.

Spoštovanjem
Ivan Vranjican.

Albert Brosch

TRST. - Ul. S. Antonio 5. - TRST
kožubar in izdelovalec čepic.

ODLIKOVAN NA RAZSTAVI V TRSTU 1882.

Velika zaloga kožuhovine in čepic za civilne in vojaške osebe.

Izvršuje vse popravke najhitreje in ekonomično. Shranjuje kožuhovino in zimsko obleko ter jamči za vsako škodo proti molm in gaju.

Spoštovane slovenske gospodinje

Zahtevajte pri svojih trgovcih

NOVO

Ciril-Methodijevo cikorijo.

Zaloga šivalnih strojev

za domačo rabo in obrtnike.

5 letno jamstvo

Mehanik-specialist za popraviljanje strojev vseh vrst
RUDOLF RÖTTL
TRST. — Piazza S. Caterina št. 2. — TRST.

Najugodnejše cene.

Skladišče slavnoznanih platenin

in namiznih prtov iz Fiandre iz tovarn v Countrai (Belgija)

se nahaja v

novi prodajalnici platenin in bombaževin

Peter Klansich

Piazza Nuova (Gadol) 1, zraven knjigarne Chiopris.

Izkjučno zastopstvo se skladiščem: za Trst, Goriško, Reko, Istro in Dalmacijo.

Velik dohod nogovic vseh vrst za gospe, gospode in deco.

Najugodnejše cene.

Jvan Semulič

Trstu, Piazza Belvedere (nova hiša).

priporoča slavnemu občinstvu v Trstu in okolici kakor tudi po deželi, svojo

bogato zalogo pohištva.

V zalogi ima vsakovrstno pohištvo najfineje in drugi vrste, iz trdega in belega lesa. Volnene postelje in prodaja volne v vsaki množini. Cene so zmerne in postrežba točna in poštena.

Čudovita novost!

325 komadov za 2 gl. 20 nč.

Ena krasna ura točno idoča z verižico, 2 letno jamstvo; 1 čudovita magična laterna s 25 krasnimi podobami; 1 najnovejša broša; 1 lepa špila za travo; 1 krasen koljer iz orientalskih biserov, modern kinč za dame; 1 najfinejša novčarka; 1 eleganten usnik od jantarja; 1 garnitura gumbov iz double zlata s patent. zaporkami; 1 najfinejši žepni nož od niklja; 1 najf. toiletno ogledala z belg. stekla v etvižu; 20 komadov za dopisovanje in 200 raznih rečij, ki so d. mu zelo koristne. Vseh teh 325 predmetov, med katerimi je sama ura toliko vredna, pošilja po poštne povzetju le za gl. 2.20

S. KOHANE, KRAKOV Pf. 944.

Za kar ne ugaja, se denar povrne.

Izveček priznalnih pisem:

Enako pošiljate v kakor g. Storfjerju, pošljite tudi meni. Spoštovanjem ERNEST KLEIN S. Viktor (Bukovina), parna žaga.

Za Vašo pošiljatev se Vam topla zahvaljujem. Pošljite mi še 1. steklenih podob. Spoštovanjem G. I. KRIEG ST. Vid n. G. (Koroško).

Krojaški delavec

se takoj vsprejme. — Oglasiti se ima v Tiskarni »Edinost«.

OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?
— Grem kupit par čevljev!
— Svetujem Vam, da greste v ulico Riboržo št. 25 po domače k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste obuvala za moške, ženske in otroke. Isti popravlja male stvari brezplačno ter sprejema naročbe vsakovrstno obuvalo na debelo in drobno.

Lastnik: Peter Rehar.

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo). Bogata zaloga raznovrstnih obuvl za gospe, gospe in otroke. Poštne naročbe se izvrše takoj. Pošiljatve so poštnine proste. Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter se izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po konkurenčnih cenah. Za mnogobrojne naročbe se topla priporoča **Josip Stantič** čevlj. mojster. Zalagatelj uradnikov in uslužbencev konsumnega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in c. kr. generalnih skladišč: nadalje stražnikov c. kr. javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr. priv. avstr. Lloydja.

Gustav Bonazza

v Trstu, Piazza Barriera vecchia, (vogal Androna dell' Olmo).

Velika zaloga pohištva, ogledal, okvirjev in tapecarij.

Popolno opremljene sobe. Konkurenčne cene.

Naročbe se dostavijo razven embalaže franko na kolodvor ali brod v Trstu

Prodajalnica ur

F. Haslinger

zaprisežen izvedenec in urar c. kr. priv. južne železnice

Via delle Poste (Palača Galatti) nasproti št. 12.

Velik izbor ur vseh vrst. Poprave se izvrše v katerikoli množini in kateresbodi vrste, kakor kronometri itd. z vso natančnostjo in točnostjo na jamstvo

Brezkonkurenčne cene.

„Andemo de Franz“

kréma

v ulici Geppa št. 14
Joči vina prve vrste:

Bela vipavaka . . . liter po 40 kr.
Črna istrska . . . . . 40 „
Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah. Družnam se pošilja na dom od 10 litrov naprej: **Ipavsko belo liter po 36 kr. črno istrsko liter po 36 kr.**

Priporoča se tudi krémarmem, katerim dajem vino od 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.
Josip Furlan, lastnik

Za bolne na želodcu!

Vsakemu, kateri si nakoplje želodčne bolezni s prehlajenjem ali s prenapolnjenjem želodca, z vživanjem pomankljivih, težko prebavnih, prevročih ali premrzlih jedil ali z nerednim življenjem kakor n. pr. **želodčni katar, želodčni krč, želodčne bolečine, težko prebavljenje ali zasliženje**

priporoča se dobro domače zdravilo, katerega izvrstno zdravilno delovanje je že izza več let preskušeno. To zdravilo je znano

prebavno in kričistilno sredstvo

Hubert Ullrich-ovo zeliščno vino.

To zeliščno vino je sestavljeno od izvrstnih, zdravilnomočnih zelišč in dobrim vinom, jači in oživlja cel prebavni sistem človeka, ne da bi isto bilo čistilo. Zeliščno vino odstranjuje vse nerednosti in krvnih ceveh, čisti kri vseh pokvarjenih tvarin, ki provzročajo bolezni in deluje vspešno novo napravo zdrave krvi.

S pravočasno porabo zeliščnega vina zamore se odpraviti želodčne slabosti že v kalif. Ne smemo tedaj pozabiti, dati prednost porabi tega vina pred vsemi ostrimi, ter zdravju škodljivimi razjedljivimi sredstvi. Vsi pojavi kakor: **glavobol, riganje, rezavica, napenjanje, odstranjajo se čisto že po enkratnem pitju tega vina.**

Zapiranje človeške potrebe in nje neprijetne posledice kakor: **stiskanje, ščipanje, bitje srca, nespanje** in tudi strmenje krvi v jetrah, vranici in sistemu vratnih živec (haemorrhoidične bolečine), odstranjajo se s zeliščnim vinom hitro in voljno. **Zeliščno vino** odpravlja vsako neprebavo, podeljuje prebavnemu sistemu povzdigo in odstranja iz želodca in črev z lahkim čistilom človeka vse učredne tvarine.

Mršav in bled pogled človeka, pomanjkanje krvi, oslabljenje navadne posledice slabe prebave, pomankljivega naraščanja krvi in bolehnega stanja otroč.

Pri popolnem pomanjkanju **volje do jedi, pod nervoznem zbeganjem in otežnostjo** kakor tudi pogosti **glavoboli in nespanje** provzročajo večkrat takim bolnikom hiranje.

Zeliščno vino daje oslabelem telesni moči svežo vspodbujajo. Zeliščno vino podeljuje človeku voljo do jedi, pospešuje prebavo in redivo, vspodbuja močno menjavo snovi, povspesuje in izboljšuje tvarjenje krvi, olajšuje razdražene čute in podeljuje bolnikom nove moči in novo življenje. To dokazujejo mnogostevilna priznanja in zahvalna pisma.

Zeliščno vino prodaja se v steklenicah po 1 gl. 50 nč. in 2 gl. v lekarnah v Trstu, Sežani, Miljah, Kopru, Izoli, Piranu, Tržicu, Ogleju, Červinjannu, Ronkah, Vipavi, Ajdovščini, Postojni, Gradiscu, Krmini, Gorici, Umagu, Bujah, Buzetu, Opatiji, na Reki, Krku, Cresu, Malem Lošnju, Labinju, Pazinu, Motovunu, Vižinadi, Staremgradu, Poreču, Rovinju, Vodnjanu, Pulju, Portogruaru, Trevižu, Vidmu, Benetkah itd. kakor tudi v lekarnah po celem Avstro-Ogerskem in sosednih deželah.

udi razpošiljajo: lekarni v Trstu Piazza grande št. 3 Via Nuova št. 27 in Via del Pesce po 3 ali več steklenic zeliščnega vina po originalni ceni po vsej Avstro-Ogerskem poštne in zaboja prosto.

Svari se pred ponarejanjem

Hubert Ullrich-ovo Zeliščno vino.

Zeliščno vino ni nikaka skrivnost, ampak sestoji iz: Malaga vina 250,0, vinskega špirta 100,0, glicerina 100,0, rudečega vina 240,0, jerebičnega soka 150,0, črešnjevca soka 320,0, mane 30,0, koprive, jagneža, cmanovih korenin, amerianskega lapuba, lečjanovih in kolmežnih korenin vsacega po 10,0 Te tvarine naj se pomešajo.